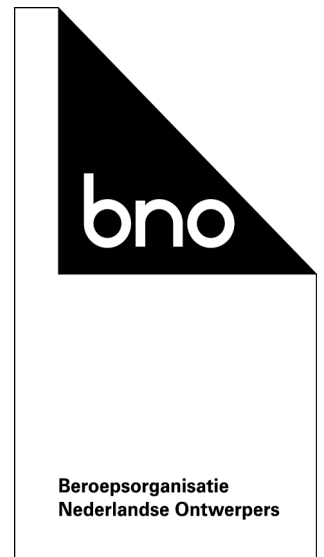

Toelichting Algemene Voorwaarden van de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO)

februari 2013

Inhoud:

1. Waarom Algemene Voorwaarden?
2. Niet voor opdrachten met consumenten (alleen B-to-B)
3. Wanneer gelden algemene voorwaarden?
4. De verwijzing op briefpapier en in offerte
5. Verzekering tegen aansprakelijkheid
6. Artikelgewijze toelichting
7. Afwijken van de algemene voorwaarden
8. Aanvullende voorwaarden en verkoopvoorwaarden
9. Disclaimer

1 Waarom Algemene Voorwaarden?

Deze algemene voorwaarden hebben betrekking op opdrachten die door een ontwerper of ontwerp bureau voor een professionele opdrachtgever worden uitgevoerd. Zulke opdrachten kunnen zeer verschillend van aard zijn. Het kan gaan om een eenvoudig advies, maar ook om een compleet uitgewerkt ontwerp. Bij de BNO zijn ontwerpers uit verschillende disciplines aangesloten. Zo kent de BNO grafisch ontwerpers, illustratoren, industrieel ontwerpers, interactieontwerpers, ruimtelijk en interieurontwerpers en interieurarchitecten. Sommige ontwerpers werken zelfstandig, terwijl anderen zich hebben aangesloten bij een bureau.

Wanneer een bedrijf of organisatie aan een ontwerper of ontwerp bureau een opdracht verstrekt, kan het uiteindelijke resultaat niet vooraf in detail worden vastgelegd. Dat betekent dat het van groot belang is om goede afspraken te maken over de wijze van samenwerken. Door het maken van goede afspraken weten zowel opdrachtgever als opdrachtnemer waar ze aan toe zijn en worden misverstanden in een later stadium voorkomen.

Elke opdracht is uniek en bij elke opdracht verschillen de wensen en mogelijkheden van opdrachtgever en opdrachtnemer. Juist op deze wensen en mogelijkheden zullen de offerte en opdrachtbevestiging zich specifiek richten. Daarnaast is er een aantal zaken dat in vrijwel elke opdracht aan de orde komt. Hierop hebben de algemene voorwaarden betrekking.

De voorwaarden kunnen gebruikt worden door leden van de BNO. Het staat elk lid vrij om de voorwaarden hier en daar aan te passen. Het is echter goed om er op te wijzen dat een verwijzing naar 'de algemene voorwaarden van de BNO' slechts mogelijk is indien de voorwaarden integraal worden gehanteerd. Als besloten wordt om bijvoorbeeld enkele artikelen te wijzigen, dan zijn het persoonlijke algemene voorwaarden geworden en niet meer die van de BNO.

2 Niet voor opdrachten met consumenten (alleen B-to-B)

Deze voorwaarden zijn opgesteld voor B-to-B. Wanneer opdrachten worden uitgevoerd voor particuliere opdrachtgevers, moet er rekening mee gehouden worden dat een aantal bepalingen niet tegen consumenten ingeroepen kan worden. Om dit te voorkomen verdient het aanbeveling in dat geval een aantal aanpassingen in de offerte op te nemen. Een voorbeeld hiervoor is te vinden in artikel 1 in de 'Aanvullende voorwaarden Interieurontwerp en -architectuur (consumenten)'.

3 Wanneer gelden algemene voorwaarden?

Algemene voorwaarden gelden slechts voorzover ze op een overeenkomst van toepassing zijn verklaard, anders kunnen ze nietig worden verklaard. Dit van toepassing verklaren moet vóór het sluiten van de overeenkomst gebeuren, dus voordat de opdrachtgever akkoord geeft. In sommige gevallen, met name bij grotere opdrachtgevers, kan worden volstaan met een enkele verwijzing naar de voorwaarden in de offerte. In de meeste gevallen moeten de voorwaarden echter ook daadwerkelijk aan de opdrachtgever zijn overhandigd. Om telkens een ingewikkelde afweging te voorkomen, verdient het aanbeveling om de algemene voorwaarden standaard bij de offerte te voegen. Alleen wanneer de algemene voorwaarden in het recente verleden al een keer eerder zijn overhandigd, hoeven ze niet nog een keer te worden verstrekt. Wel moeten ze telkens opnieuw van toepassing worden verklaard. Neem dus een standaardbepaling op in de offerte voor de van toepassing verklaring (zie hierna onder 4.).

Alhoewel de voorwaarden voor iedereen ook te vinden zijn op de website van de BNO, is het niet voldoende om een link naar deze voorwaarden op te nemen. Als de offerte digitaal wordt verstuurd, moet ook een PDF van de voorwaarden worden meegestuurd.

De nieuwe algemene voorwaarden zijn bij de Kamer van Koophandel Amsterdam gedeponereerd, onder nummer 40539096. Daarmee worden misverstanden over de tekst van de voorwaarden voorkomen. Wanneer je gebruik maakt van de voorwaarden van de BNO hoef je dus niet zelf nog eens te deponeren. Als je echter zelf algemene voorwaarden hebt opgesteld, of de BNO-voorwaarden hebt aangepast tot eigen voorwaarden, dan kun je je eigen voorwaarden deponeren, maar het hoeft niet.

Neem desgewenst een paar van de belangrijkste voorwaarden expliciet op in de offerte of overeenkomst. Je kunt niet duidelijk genoeg zijn.

4 Teksten voor van toepassing verklaren

4.1 Voorbeeld voor verwijzing op het briefpapier:

“Op al onze offertes en overeenkomsten zijn de algemene voorwaarden van de BNO (2013) van toepassing, welke zijn gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder nummer 40539096.”

4.2 Voorbeeld voor verwijzing in de offerte

“Op deze offerte zijn de algemene voorwaarden van de BNO (2013) van toepassing, welke zijn gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder nummer 40539096. Deze voorwaarden treft u bijgaand aan. *(OF ‘Deze voorwaarden staan op de ommezijde afgedrukt’ OF ‘Deze voorwaarden zijn u reeds eerder toegezonden’)*”

4.3 Voorbeeld mededeling/ mailing aan alle bestaande klanten

“Op onze offerte en overeenkomsten die wij met u sluiten verklaren wij altijd de algemene voorwaarden van de BNO van toepassing. Deze voorwaarden zijn in februari 2013 aangepast en gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam onder nummer 40539096. Deze voorwaarden, die in het vervolg in onze relatie van toepassing zullen zijn, treft u bijgaand aan.”

(In het vervolg kan dan volstaan worden met de verwijzing in offerte of op het briefpapier, zie 4.1 of 4.2).

Om iedere discussie in de toekomst te voorkomen, is het advies om schriftelijke stukken waaruit blijkt dat de algemene voorwaarden ter hand zijn gesteld, te bewaren.

5 Verzekering tegen aansprakelijkheid

Algemene voorwaarden kunnen niet alle aansprakelijkheid uitsluiten. Wij adviseren leden van de BNO een beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) te sluiten. Voor een goed begrip: een dergelijke verzekering is iets anders dan een wettelijke- of een

bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering (WA). Een beroepsaansprakelijkheidsverzekering heeft betrekking op fouten, die in de uitoefening van het beroep worden gemaakt. De BNO heeft met een verzekeraar een polis voor een dergelijke verzekering tot stand gebracht. Voor informatie kun je contact opnemen met Schouten Zekerheid (www.bno.nl/verzekeringen).

6 Artikelgewijze toelichting: de algemene voorwaarden BNO in detail

Vooraf:

“Ontwerper”: in de voorwaarden wordt de opdrachtnemer aangeduid als ‘ontwerper’. Hieronder wordt iedere opdrachtnemer verstaan die ontwerp opdrachten uitvoert, beide in de breedste zin van het woord. ‘Ontwerper’ is dus zowel de zzp’er als het ontwerp bureau (maatschap, (besloten) vennootschap, ander samenwerkingsverband), werkzaam in ieder ontwerpdiscipline.

“Resultaat”: hiermee wordt bedoeld ieder resultaat voortvloeiend uit een opdracht die is verstrekt aan een ontwerper. Dit kan dus een (schets)ontwerp zijn, maar evengoed een (strategisch) advies, begroting, bestek, maquette, etc. zijn.

1 Overeenkomst, offerte en bevestiging

Het verdient aanbeveling elke afspraak op schrift te stellen. Normaal gesproken zal in eerste instantie de ontwerper een offerte sturen. Wanneer de opdrachtgever met deze offerte instemt, dan wordt van hem verwacht dat hij de opdracht bevestigt. Doet hij dat niet, maar gaat de ontwerper met instemming van de opdrachtgever beginnen met de uitvoering van de opdracht dan wordt er vanuit gegaan dat de inhoud van de offerte door de opdrachtgever is geaccepteerd.

2 De uitvoering van de overeenkomst

De ontwerper of het ontwerp bureau zal zich inspannen om een voor de opdrachtgever zo goed mogelijk resultaat te realiseren. De opdrachtgever krijgt de garantie dat de ontwerper een prestatie zal leveren welke je van een professioneel werkend ontwerper of ontwerp bureau mag verwachten.

Bij de uitvoering van de opdracht moet de ontwerper er van uit kunnen gaan dat de opdrachtgever alle gewenste medewerking verleent. Met name geldt dit voor het tijdig aanleveren van benodigde gegevens en materialen. Ook dient de opdrachtgever er voor te zorgen dat derden, die door of namens hem zijn ingeschakeld, hun bijdrage op de juiste wijze leveren.

Ook al is de ontwerper de professional in de samenwerking, hij is niet voor alles verantwoordelijk: zo maakt het aanvragen van vergunningen, het doen van onderzoek naar bestaande rechten of het onderzoeken of de resultaten beschermd kunnen worden geen onderdeel uit de van de overeenkomst, tenzij daarover andere afspraken zijn gemaakt.

Van een ontwerper of ontwerp bureau kan normaal gesproken niet verwacht worden dat een onderzoek wordt gedaan naar het bestaan van merkrechten, tekening- of modelbescherming, octrooirechten, portretrechten of auteursrechten. Voor het uitvoeren van dergelijke onderzoeken bestaan aparte bureaus. Bij opdrachten met grote financiële belangen verdient het aanbeveling in een vroegtijdig stadium een dergelijk bureau in de arm te nemen. Vooral bij industrieel ontwerp bureaus komt het wel voor dat een dergelijk onderzoek toch expliciet onderdeel uitmaakt van de opdracht. In dat geval dient dat dan in de opdrachtbevestiging schriftelijk te worden vastgelegd.

Verder is van belang dat een opdrachtgever kleine afwijkingen in het (eind)resultaat zal moeten accepteren, tenzij deze niet van onderschikte betekenis zijn.

3 Inschakelen van derden

De opdrachtgever kan bij de keuze van en de samenwerking met productiebedrijven gebruik maken van de kennis en de relaties van de ontwerper. Een ontwerper of ontwerp bureau fungeert in zo'n geval als adviseur of gemachtigde. Tenzij anders is afgesproken wordt de productie uitgevoerd voor rekening en risico van de opdrachtgever. De opdrachtgever blijft zelf verantwoordelijk voor de afhandeling van zijn opdracht aan de productiebedrijven, en zal deze derden zelf op hun fouten of gebreken moeten aanspreken.

Dit is anders wanneer de ontwerper de derden op eigen naam inschakelt: in dat geval heeft de opdrachtgever alleen met de ontwerper te maken en zal deze de problemen moeten oplossen. Daarom wordt in dat geval vaak een risico-opslag in rekening gebracht aan de opdrachtgever.

Bij complexe projecten, waarbij de opdrachtgever naast de ontwerper andere derden wil inschakelen is in de voorwaarden geregeld dat de opdrachtgever dit met de ontwerper afstemt, voor zover dat van belang is voor de uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden.

4 Rechten van intellectuele eigendom

Op vrijwel alle ontwerpen rust auteursrecht of een ander recht van intellectuele eigendom. Tenzij anders is afgesproken komt dit recht toe aan de ontwerper. Uiteraard heeft ook de opdrachtgever bepaalde rechten met betrekking tot het behaalde resultaat. Zie hierover onder nummer 5: het gebruik van het resultaat.

Nieuw in de voorwaarden van 2013 is de expliciete vermelding dat de intellectuele eigendomsrechten, wanneer de opdrachtgever dit wenst, overgedragen worden. Meestal staat hier een vergoeding tegenover. Overdracht van auteurs-, octrooi- of modelrecht moet altijd schriftelijk gebeuren. Net als bij licenties is het van belang goede afspraken te maken over hoe met het ontwerp wordt omgegaan. Regel bijvoorbeeld goed in hoeverre de opdrachtgever het ontwerp mag wijzigen. Omdat vaak geregeld zal worden dat de rechten pas na betaling, of aan het eind van de samenwerking zullen worden overgedragen, is bepaald dat de opdrachtgever tot dat moment een gebruiksrecht heeft.

De BNO heeft "Aanvullende Voorwaarden met betrekking tot intellectuele eigendomsrechten" opgesteld om de overdracht of de licentie expliciet in de offerte te regelen.

Op basis van het auteursrecht heeft een ontwerper of ontwerp bureau recht op naamsvermelding. Sommige ontwerpen lenen zich echter niet voor een dergelijke naamsvermelding. Te denken valt daarbij bijvoorbeeld aan logo's of industrieel vervaardigde ontwerpen. Naamsvermelding bij het ontwerp kan ongebruikelijk zijn en daarom worden nagelaten. Dat neemt niet weg dat bij introducties en presentaties van deze ontwerpen wel degelijk naamsvermelding kan plaatsvinden. Bij dit soort ontwerpen zal per geval in redelijkheid moeten worden bekeken wat een reële oplossing is.

Bij een ontwerpproces wordt veel werkmateriaal vervaardigd. Deze materialen blijven eigendom van de ontwerper, tenzij uitdrukkelijk anders is afgesproken. Zo wordt vaak bij het overdragen van het auteursrecht ook een regeling getroffen voor een eigendomsoverdracht van de gebruikte materialen, zoals de elektronische bestanden.

5 Het gebruik van het ontwerp

De hoofdregel is dat de ontwerper het intellectuele eigendomsrecht heeft, zoals het auteursrecht. De opdrachtgever krijgt natuurlijk wel het recht het ontwerp te gebruiken en wel op de wijze die met de ontwerper is overeengekomen. Als het goed is staat in de offerte of opdrachtbevestiging gespecificeerd voor welk doel het ontwerp wordt ontwikkeld en dus wat het toegestane gebruik inhoudt. Als hierover niets is vastgelegd, geldt in het algemeen het eerste gebruik (en de eerste oplage) als overeengekomen en dat het gebruiksrecht exclusief is.

Bij de gebruiksrechten van de opdrachtgever worden echter ook vaak de impliciete bedoeling van beide partijen betrokken. Zo zal in de regel een opdrachtgever bij herdruk van briefpapier de ontwerper of het ontwerp bureau niet elke keer om toestemming hoeven te vragen. Anders ligt dit bij een folder waarbij uitdrukkelijk een oplage is afgesproken. Als in zo'n geval blijkt dat het ontwerp in een grotere oplage of op een andere wijze zal worden gebruikt, is wél altijd toestemming van de ontwerper vereist. Een ander voorbeeld: een (gedeelte van een) ontwerp voor een tentoonstelling mag niet zonder meer worden gebruikt voor andere tentoonstellingen.

Uiteraard zijn dit slechts voorbeelden. De algemene regel is dat opdrachtgever en ontwerper onderling overeenkomen op welke manier het ontwerp gebruikt mag worden.

In de voorwaarden is als stok achter deur opgenomen dat de opdrachtgever een schadevergoeding aan de ontwerper verschuldigd is van tenminste 3x het overeengekomen honorarium, of de daadwerkelijk geleden schade wanneer de gebruiksrechten worden overtreden en de opdrachtgever de ontwerpen zonder toestemming voor andere doeleinden gebruikt dan is overeengekomen.

6 Honorarium

Bij het bepalen van het honorarium wordt in de regel uitgegaan van uurtarieven die de ontwerper hanteert en de kosten die hij maakt. De BNO adviseert niet over uurtarieven. Wel wordt er van uitgegaan dat de leden een reële vergoeding voor hun werk ontvangen. Dit kan ook in de vorm van een aanneemsom, een percentage van de projectsom, of iedere andere vorm van beloning. Gewoonlijk doet de ontwerper vooraf een schriftelijke offerte, waarin het honorarium en de kosten gespecificeerd worden. Daarin kan ook worden aangegeven of de declaraties worden gebaseerd op voor- of op nacalculatie.

Behalve het zuivere ontwerphonorarium kunnen voor elk project ook de uren gedeclareerd worden die zijn besteed aan bijkomende werkzaamheden. Hiertoe behoren het maken van modellen of werk- en constructietekeningen, de productiebegeleiding en de besprekingen. Daarnaast kan het honorarium worden verhoogd met de kosten die de ontwerper zelf maakt, zoals kosten voor materiaal en koeriers, evenals reis- en verblijfkosten. Dit kan eventueel in de vorm van een opslagpercentage.

Meerwerk komt ook vergoeding in aanmerking. De ontwerper doet er verstandig aan dit zo mogelijk tijdig aan de opdrachtgever te melden, om te voorkomen dat er discussie ontstaat.

Wanneer een project om wat voor reden dan ook stil komt te liggen, kan dat voor de ontwerper tot gevolg hebben dat hij kosten maakt die niet zijn begroot. Nieuw in de algemene voorwaarden van 2013 is dat de opdrachtgever deze kosten moet vergoeden, waarbij tegelijkertijd geldt dat de ontwerper er wel alles aan zal doen om deze zoveel mogelijk te beperken.

7 Betaling

Betalingen vinden plaats binnen 30 dagen na factuurdatum, tenzij een andere termijn is afgesproken. Bij langer lopende projecten is het reëel dat een ontwerper periodiek zijn werkzaamheden in rekening brengt. Om te voorkomen dat de ontwerper bepaalde kosten moet voorschieten, kan ook met een voorschot worden gewerkt.

Nieuw in de voorwaarden van 2013 is het recht van de ontwerper om de uitvoering van de opdracht op te schorten, wanneer de opdrachtgever ondanks aanmaning niet betaalt, of anderszins duidelijk is dat deze niet zal betalen.

8 Opzegging en ontbinding van de opdracht

Het kan voorkomen dat een opdrachtgever een opdracht wil herroepen of tijdens de uitvoering wenst te beëindigen. Hij zal zich daarbij moeten realiseren dat een ontwerper zijn tijd vrij lang van tevoren moet inplannen en wellicht derden moet inschakelen. Dat betekent dat het intrekken van een opdracht het derven van inkomsten van zichzelf en de eventueel ingeschakelde derden met zich meebrengt. De opdrachtgever zal in ieder geval het honorarium en de kosten van de reeds verrichte werkzaamheden dienen te vergoeden en daarnaast tenminste 30 % van het resterende deel van het honorarium welke bij volledige vervulling van de opdracht verschuldigd zou zijn. In sommige gevallen is het reëel dat het gehele honorarium wordt vergoed. Bijvoorbeeld als de opzegging op zo'n korte termijn geschiedt dat van een ontwerper niet kan worden verwacht dat hij vervangende opdrachten kan werven.

In sommige gevallen verricht een ontwerper periodiek werkzaamheden voor een instelling of bedrijf. Hiervan is bijvoorbeeld sprake bij het verzorgen van een tijdschrift of huisorgaan. Voor een ontwerper kan dit een belangrijk deel van zijn werkzaamheden omvatten, waarvoor hij periodiek tijd moet inruimen. In zo'n geval moet bij beëindiging een redelijke opzegtermijn gehanteerd worden, die de ontwerper in staat stelt andere werkzaamheden aan te trekken. De opdrachtgever mag deze opzegtermijn ook compenseren.

9 Garanties en vrijwaringen

De ontwerper garandeert dat hij degene is die het ontwerp tot stand heeft gebracht en dat hij voor zover hij redelijkerwijs weet of kan weten, geen inbreuk maakt op rechten van derden. Om misverstanden te voorkomen wordt nogmaals benadrukt dat de ontwerper in beginsel geen onderzoek doet naar het bestaan van rechten van anderen. Van een ontwerper of ontwerp bureau mag verwacht worden dat hij een normaal zicht heeft op zijn branche. Van hen kan echter niet verwacht worden dat per opdracht op eigen initiatief onderzoek wordt verricht welke ontwerpen er de laatste jaren tot stand zijn gebracht. Zo'n onderzoek vormt een opdracht op zich zelf. Bij omvangrijke opdrachten waarbij merken, model- of octrooirechten van belang kunnen zijn, is het raadzaam om als opdrachtgever in een vroeg stadium onderzoek te laten uitvoeren. Eventueel kan de ontwerper gevraagd worden een suggestie voor een ter zake deskundige te doen.

10 Aansprakelijkheid

De ontwerper is aansprakelijk voor zijn fouten of nalatigheden, maar moet wel eerst in de gelegenheid worden gesteld om dit op te heffen. Wanneer er toch schade optreedt, moet de ontwerper deze vergoeden. In sommige gevallen kan een ontwerper echter niet aansprakelijk worden gesteld, bijvoorbeeld in geval er fouten voorkomen in het materiaal dat door de opdrachtgever ter hand is gesteld. Ook hebben we al eerder gewezen op de positie van de ontwerper bij zijn contacten met productiebedrijven of andere derden, de ontwerper is daarbij adviseur of gemachtigde. Hij kan dan ook niet aansprakelijk worden gesteld voor fouten van die productiebedrijven of derden.

De aansprakelijkheid van de ontwerper is beperkt tot het vergoeden van de directe schade en in hoogte tot het factuurbedrag dat betrekking heeft op het uitgevoerde gedeelte van de opdracht. In ieder geval is de aansprakelijkheid gemaximaliseerd tot € 75.000,=, of het bedrag dat in het voorkomende geval door de verzekeraar uitgekeerd zal worden. Uiteraard zijn beide partijen verplicht al het mogelijke in het werk te stellen een eventuele schade binnen de perken te houden. Verder adviseert de BNO de opdrachtgever en ontwerper om ter beschikking gestelde waardevolle materialen te verzekeren.

11 Overige voorwaarden

Aparte aandacht verdient de zogenaamde meervoudige opdracht, welke vaak in de vorm van een competitie plaats vindt. Het is van belang dat een opdrachtgever de ontwerpers en ontwerp bureaus op de hoogte stelt van het feit dat de opdracht een meervoudig karakter draagt. Ook dient elke deelnemer de namen van de andere ontwerpers meegedeeld krijgen.

Voor het uitschrijven van meervoudige opdrachten heeft de BNO in samenwerking met Design Management Netwerk de Competitieleidraad opgesteld.
(<http://www.bno.nl/downloads/competitieleidraad-bnodmn>)

7 Afwijken van de algemene voorwaarden

Opdrachtgever en ontwerper kunnen in overleg afwijken van de algemene voorwaarden van de BNO. Dit moet dan wel uitdrukkelijk schriftelijk worden vastgelegd. In zo'n geval zijn de algemene voorwaarden, voor zover zij met een onderdeel van de overeenkomst in strijd zijn, niet van toepassing. Voor het overige blijven de algemene voorwaarden deel uitmaken van de overeenkomst. Voor beide partijen is het van belang erbij stil te staan dat het schrappen van een bepaling verstrekende consequenties kan hebben. Zo kan het terzijde stellen of wijzigen van de bepaling over aansprakelijkheid tot gevolg hebben dat een verzekeraar een bepaald de schade niet zal vergoeden. Sommige verzekeraars baseren de aansprakelijkheidsverzekering namelijk op het verplicht hanteren van de algemene voorwaarden waarin de aansprakelijkheidsbeperkende bepaling is opgenomen.

Ook wanneer bijvoorbeeld wordt afgesproken dat de ontwerper zelf verantwoordelijk is voor de productie van ontworpen materiaal, waarbij dus wordt afgeweken van de bepaling met betrekking tot inschakeling derden, moet men zich realiseren dat dit een forse uitbreiding van de aansprakelijkheid van de ontwerper ten gevolge heeft.

8 Aanvullende voorwaarden en verkoopvoorwaarden

In overleg met de verschillende disciplines is een aantal bepalingen geformuleerd waaraan in de praktijk grote behoefte bestond. Deze zijn geformuleerd als voorbeeld bepalingen, die al naar gelang de aard van de opdracht in afwijking van de Algemene Voorwaarden BNO 2013 in de offerte opgenomen kunnen worden. Op dit moment zijn de volgende voorbeelden beschikbaar:

- Aanvullende Voorwaarden Industrieel Ontwerp
- Aanvullende Voorwaarden Interactief media ontwerp
- Aanvullende Voorwaarden Interieurontwerp en –architectuur
- Aanvullende Voorwaarden met betrekking tot intellectuele eigendomsrechten.

Voor het verkopen van producten (dus niet het leveren van ontwerpdiensten), zowel aan wederverkopers als aan consumenten, off-line en online, zijn de 'Verkoopvoorwaarden producten' opgesteld.

Al deze aanvullende voorwaarden en verkoopvoorwaarden zijn alleen voor leden te downloaden van de website.

9 Disclaimer

De Algemene Voorwaarden en deze toelichting zijn met de grootst mogelijke zorgvuldigheid tot stand gekomen. Er kunnen echter geen rechten aan worden ontleend. Voor de toepassing zullen de algemene voorwaarden zelf moeten worden geraadpleegd. De BNO is niet aansprakelijk voor nadelige gevolgen of schade, van welke aard ook, voortkomend uit gebreken in de inhoud of uit gebruik van de Algemene Voorbeelden of deze toelichting.